

Nota van wijzigingen 2024

Convenant Toekomstbestendig Bouwen

Versie 2.0 (4 oktober 2024) ten opzichte van
versie 1.8 (23 november 2023)

Oktober 2024

Inhoudsopgave

1.	Leeswijzer nota van wijzigingen 2024	3
2.	Wijzigingen titelpagina	4
3.	Belangrijkste wijzigingen inleiding	4
4.	Belangrijkste wijzigingen Deel 1 – Overwegingen, afspraken en slotbepalingen	5
4.1	Met betrekking tot hoofdstuk 2.1 Overwegingen.....	5
4.2	Met betrekking tot hoofdstuk 2.2 Afspraken.....	5
4.3	Met betrekking tot hoofdstuk 2.3 Slotbepalingen	7
5.	Belangrijkste wijzigingen Deel 2 – Het toetsingskader	8
5.1	Thema Energie.....	8
5.2	Thema Circulariteit	9
5.3	Thema Duurzame mobiliteit	11
5.4	Thema Klimaatadaptatie	16
5.5	Thema Natuurinclusiviteit en biodiversiteit.....	19
5.6	Thema Gezonde leefomgeving.....	21
6.	Belangrijkste wijzigingen Bijlage 1: Het toetsingskader – Toelichting	25
6.1	Thema Energie.....	25
6.2	Thema Circulariteit.....	25
6.3	Thema Duurzame mobiliteit	26
6.4	Thema Klimaatadaptatie	26
6.5	Thema Natuurinclusiviteit en biodiversiteit.....	27
6.6	Thema Gezonde leefomgeving.....	27
7.	Wijzigingen bibliografie	28

1 Leeswijzer nota van wijzigingen

- + Deze nota van wijzigingen 2024 heeft betrekking op het Convenant Toekomstbestendig Bouwen versie 2.0 en is opgesteld op basis van feedback van het afgelopen jaar van publieke en private convenantpartners en andere betrokkenen. Alle feedback – bestaande uit meer dan 200 opmerkingen en/of verbeter suggesties – is bestudeerd en verwerkt. Een groot deel is overgenomen en een deel is doorgeschoven naar een volgende versie. De inhoudelijke wijzigingen zijn met meerdere experts getoetst en verwerkt.
- + Deze nota van wijzigingen 2024 gebruikt als basis:
 - Nota van wijzigingen 2023; Word-document met daarin de wijzigingen met betrekking tot met name Deel 2 – Het toetsingskader; naast wijzigingen met betrekking tot titelpagina, inleiding en Deel 1 en Bijlage 1: Het toetsingskader - Toelichting.
 - Nota van tekstuele wijzigingen 2023; Excel-document met daarin de wijzigingen met betrekking tot Inleiding, Deel 1 – Overwegingen en afspraken en een paar opmerkingen met betrekking tot Bijlage 1: Het toetsingskader - Toelichting.
- + Deze nota van wijzigingen 2024 heeft de volgende structuur, die grotendeels in lijn is met het Convenant Toekomstbestendig Bouwen zelf (afgezien van hoofdstuk 1 en 2):
 1. Leeswijzer nota van wijzigingen
 2. Wijzigingen titelpagina
 3. Inleiding
 4. Deel 1 – Overwegingen, afspraken en slotbepalingen
 5. Deel 2 – Het toetsingskader
 6. Bijlage 1: Het toetsingskader – Toelichting
 7. Bibliografie

2 Wijzigingen titelpagina

- + De datum is aangepast.
 - o Nieuwe datum: 4 oktober 2024.
- + Versienummer dient te worden toegevoegd (in het kader van up-to-date versiebeheer).
 - o Versie 2.0.

3 Belangrijkste wijzigingen inleiding

- + Pagina 3, 3^e alinea: *‘Het convenant verwijst daarnaast naar andere initiatieven zoals de ‘Afspraken klimaatadaptief bouwen’, Programma Regionaal Programmeren, ‘Samen versnellen naar het nieuwe normaal’ en de ‘Citydeal circulair en conceptueel bouwen.’ is vervangen door ‘Het convenant verwijst daarnaast naar andere initiatieven zoals ‘Afspraken klimaatadaptief bouwen’ en ‘Samen Versnellen: Het Nieuwe Normaal’.*
- + Pagina 3, onderaan: *‘duurzame woningbouw’ is vervangen door ‘toekomstbestendige woningbouw’.*
- + Pagina 4 bij ‘Opzet convenant’: *‘Brons ligt dicht tegen het wettelijk minimum aan, zilver stijgt daar verder bovenuit en goud is echt een koplopers-ambitie.’ is vervangen door ‘Bij brons is het ambitieniveau in bijna alle gevallen bovenwettelijk en bij zilver en goud neemt het ambitieniveau stapsgewijs toe.’.*
- + Pagina 5 en 6: *‘bestuurlijke stuurgroep’ is vervangen door ‘bestuurlijke kerngroep’.*

4 Belangrijkste wijzigingen Deel 1 – Overwegingen, afspraken en slotbepalingen

4.1 Met betrekking tot hoofdstuk 2.1 Overwegingen

- + Pagina 7 onder het kopje ‘Overwegingen’ 2^e bullet (versie 2.0): de volgende zin is toegevoegd: *‘Daarbij worden de kwaliteit van de leefomgeving, het milieu, en technische-, financiële- en economische- aspecten meegenomen en dit wordt zoveel mogelijk met behoud van betaalbaarheid, volume en snelheid van de woningbouwopgave gedaan.’* Deze zin stond oorspronkelijk op pagina 8, 1^e bullet, laatste zin (versie 1.8).
- + Pagina 7 laatste bullet (versie 1.8): *‘De indicatoren van het convenant zijn ambities, geen eisen. Het convenant heeft als doel om zoveel mogelijk een gelijk speelveld te organiseren door eenduidigheid te creëren in de uitvraag van gemeenten en andere opdrachtgevers, waarna wederzijdse afspraken worden gemaakt over de realisatie.’* is opgesplitst in 2 bullets; namelijk:
 - o *‘De indicatoren van het convenant zijn ambities, geen eisen; met uitzondering van de ambities bij niveau brons die gelijk zijn aan de desbetreffende wettelijke verplichting.’* (versie 2.0: 2^e bullet bovenaan pagina 8);
 - o *‘Het convenant heeft als doel om zoveel mogelijk een gelijk speelveld te organiseren door eenduidigheid te creëren in de uitvraag van gemeenten en andere opdrachtgevers, waarna wederzijdse afspraken worden gemaakt over de realisatie.’* (versie 2.0: 3^e bullet bovenaan pagina 8).

4.2 Met betrekking tot hoofdstuk 2.2 Afspraken

- + Pagina 8 en 9 onder kopje ‘De afspraken’ was gesplitst tussen 8 afspraken ‘in algemene zin’ en 10 afspraken ‘over handelingsperspectief’ (versie 1.8). Vanwege overlap qua inhoudelijke strekking is dit teruggebracht tot 11 afspraken.
- + Pagina 8, 1^e bullet (versie 1.8): *‘De ondertekenaars.....bouwopgave.’* is verwijderd aangezien deze identiek is aan de 2^e bullet onder het kopje ‘Overwegingen.
- + Pagina 8, 2^e bullet (versie 1.8) is gelijk aan pagina 8 1^e bullet onder kopje ‘2.2 Afspraken’ (versie 2.0).
- + Pagina 9, 1^e bullet (versie 1.8): *‘Niveau brons -zoals gespecificeerd in het toetsingskader- is in principe het minimale prestatieniveau voor duurzaamheid voor alle nieuwe woningbouwprojecten en gebiedstransformaties met sloop/nieuwbouw. Aanvullend wordt gestreefd naar het halen van een hoger ambitieniveau (zilver of goud) per zelf te kiezen thema of indicator. Bij elke lancering van een nieuwe versie geldt de datum van lancering als toepassingsdatum van het geactualiseerde kader.’* is vervangen door *‘De ondertekenaars nemen het ambitieniveau brons als vertrekpunt voor alle thema’s, onderwerpen en indicatoren. Partijen zijn vrij per indicator worden gekozen voor een hoger ambitieniveau.’* (pagina 8, 2^e bullet onder kopje ‘2.2 Afspraken’ versie 2.0).

- + Pagina 8, 3^e bullet (versie 1.8): *'De ondertekenaars streven naar het borgen van de inhoud van het convenant in eigen beleid, zodat het toetsingskader gebruikt kan worden bij het ontwerp, en bij uitvragen en/of vergunningverlening.'* is vervangen door *'De ondertekenaars spannen zich in om de inhoud van het convenant te integreren en te borgen in de eigen processen en procedures, zodat het toetsingskader kan worden toegepast bij ontwerp, uitvragen, vergunningverlening en/of realisatie van nieuwbouwprojecten en gebiedsontwikkelingen.'* (pagina 8 3^e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' versie 2.0).
- + Pagina 9, 7^e bullet (versie 1.8) is gelijk aan pagina 8 4^e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' (versie 2.0).
- + Pagina 8, 4^e bullet (versie 1.8) is gelijk aan pagina 8 5^e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' (versie 2.0).
- + Pagina 9, 8^e bullet (versie 1.8): *'De ondertekenaars dragen bij aan een handreiking om de toepassing van de afspraken in het convenant voor medewerkers en betrokkenen in de bouwketen te verduidelijken.'* is vervangen door *'De ondertekenaars dragen bij aan instrumenten, zoals toelichtingen en voorbeelden, om de toepassing van de afspraken in het convenant voor medewerkers en betrokkenen in de bouwketen te verduidelijken.'* (pagina 9 1^e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' (versie 2.0).
- + Pagina 8, 5^e bullet (versie 1.8) is gelijk aan pagina 9 2^e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' (versie 2.0).
- + Pagina 8, 6^e bullet (versie 1.8) is gelijk aan pagina 9 3^e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' (versie 2.0).
- + Pagina 9, 1^e bullet (versie 1.8): *'Niveau brons -zoals gespecificeerd in het toetsingskader- is in principe het minimale prestatieniveau voor duurzaamheid voor alle nieuwe woningbouwprojecten en gebiedstransformaties met sloop/nieuwbouw. Aanvullend wordt gestreefd naar het halen van een hoger ambitieniveau (zilver of goud) per zelf te kiezen thema of indicator. Bij elke lancering van een nieuwe versie geldt de datum van lancering als toepassingsdatum van het geactualiseerde kader.'* is vervangen door *'De ondertekenaars passen bij ieder nieuwbouwproject en iedere gebieds-transformatie met sloop/nieuwbouw in principe alle thema's en bijbehorende onderwerpen en indicatoren toe op minimaal prestatieniveau brons. Aanvullend wordt gestreefd naar het halen van een hoger ambitieniveau (zilver of goud) per zelf te kiezen thema of indicator.'* (pagina 9, 4^e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' (versie 2.0).
- + Pagina 8, 7^e bullet (versie 1.8): *'De ondertekenaars zoeken actief de samenwerking op om gezamenlijk oplossingen te vinden voor de uitdagingen op het gebied van duurzaamheid.'* en pagina 9 3^e bullet (versie 1.8): *'De ondertekenaars dragen bij aan de permanente verbetering van deze afspraken en het toetsingskader via de route van evaluatie en monitoring.'* is samengevoegd tot de volgende afspraak: *'De ondertekenaars zoeken actief de samenwerking op en dragen bij aan de structurele verbetering van de afspraken in het convenant en het toetsingskader via de route van evaluatie en monitoring als onderdeel van het leertraject.'* (pagina 9 5e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' (versie 2.0).
- + Pagina 9, 4e bullet (versie 1.8): *'Minimaal één keer per jaar wordt het convenant opnieuw geëvalueerd. Hierbij wordt de verbinding met marktpartijen, corporaties en landelijke programma's gezocht. Op basis van deze afweging wordt beoordeeld of aanpassing van het*

convenant nodig en wenselijk is. en pagina 9 1e bullet laatste zin (versie 1.8): *'Bij elke lancering van een nieuwe versie geldt de datum van lancering als toepassingsdatum van het geactualiseerde kader.'* is samengevoegd en herschreven tot de volgende afspraak: *'Minimaal één keer per jaar wordt het convenant opnieuw geëvalueerd. Hierbij wordt de verbinding met marktpartijen, corporaties en landelijke programma's gezocht. Op basis van deze afweging wordt beoordeeld of aanpassing van het convenant nodig en wenselijk is. Bij elke lancering van een nieuwe versie van het convenant committeren partijen zich aan het zo spoedig mogelijk toepassen bij nieuwe projecten.'* (pagina 9, 6^e bullet onder kopje '2.2 Afspraken' (versie 2.0).

4.3 Met betrekking tot hoofdstuk 2.3 Slotbepalingen

- + Pagina 10, 5^e bullet eerste zin (versie 1.8): *'Elke partij kan dit convenant op ieder moment schriftelijk opzeggen.'* is vervangen door *'Elke partij kan dit convenant na het eerste jaar op ieder moment schriftelijk opzeggen.'* (pagina 10, 5^e bullet versie 2.0).

5 Belangrijkste wijzigingen Deel 2 – Het toetsingskader

5.1 Thema Energie

Versie 1.8

Indicator	Wettelijk	Brons	Zilver	Goud
Energiebehoefte: maximale energiebehoefte voor verwarming en koeling (in kWh/m ² /jaar)	Grondgebonden: ≤55 Gestapeld: ≤65	Grondgebonden: ≤55 Gestapeld: ≤65	Grondgebonden: ≤52,5 Gestapeld: ≤60	Grondgebonden: ≤50 Gestapeld: ≤55
Primaire-fossiele-energie: maximaal primair fossiel energiegebruik (in kWh/m ² /jaar)	Grondgebonden: ≤30 Gestapeld: ≤50	Grondgebonden: ≥0 Gestapeld: ≤20	Grondgebonden: 0 Gestapeld: ≤17,5	Grondgebonden: 0 Gestapeld: 0
Aandeel hernieuwbare energie: minimaal aandeel hernieuwbare energie (in %)	Grondgebonden: ≥50 Gestapeld: ≥40	Grondgebonden: ≥100 Gestapeld: ≥80	Grondgebonden: NoM Gestapeld: ≥80	Grondgebonden: ≥ NoM + 5 Gestapeld: ≥100

Versie 2.0

Onderwerp	Indicator/wettelijk	W/G	Brons	Zilver	Goud
Energiebehoefte (BENG 1)	• Maximale energiebehoefte voor verwarming en koeling in kWh / m ² / jaar • BBL § 4.4.1 Energiezuinigheid (Tabel 4.148A)	W	Grondgebonden: ≤ 55 Gestapeld: ≤ 65	Grondgebonden: ≤ 52,5 Gestapeld: ≤ 60	Grondgebonden: ≤ 50 Gestapeld: ≤ 55
Primaire-fossiele energie (BENG 2)	• Maximaal primair fossiel energiegebruik in kWh / m ² / jaar • BBL § 4.4.1 Energiezuinigheid (Tabel 4.148A)	W	Grondgebonden: ≤ 35 Gestapeld: ≤ 50	Grondgebonden: 0 Gestapeld: ≤ 17,5	Grondgebonden: ≤ 0 Gestapeld: ≤ 0
Aandeel hernieuwbare energie (BENG 3)	• Minimaal aandeel hernieuwbare energie in % • BBL § 4.4.1 Energiezuinigheid (Tabel 4.148A)	W	Grondgebonden: ≥ 60 Gestapeld: ≥ 40	Grondgebonden: 100 ≥ Gestapeld: ≥ 80	Grondgebonden: 125 ≥ Gestapeld: ≥ 100 NoM

Belangrijkste wijzigingen

Tekstueel:

- + Voor de leesbaarheid en eenduidigheid is kolom 'Indicator' gesplitst in 2 kolommen; nl. 'Onderwerp' en 'Indicator/wettelijk'; de genoemde ambitieniveaus bij BENG 1, BENG 2 en BENG 3 hebben een wettelijke grond en deze zijn toegevoegd als aparte regel.
- + Extra kolom 'W en/of G' is toegevoegd. Per indicator is aangegeven of de gestelde ambitie betrekking heeft op woning/gebouwniveau (W) en/of gebiedsniveau (G).

Inhoudelijk:

- + BENG 2: tekens 'groter/kleiner of gelijk aan' stonden niet goed.

- Brons: Grondgebonden ≤ 0 (in plaats van ≥ 0)
- Zilver: Grondgebonden ≤ 0 (in plaats van 0)
- Goud: Grondgebonden ≤ 0 (in plaats van 0)
- Goud: Gestapeld ≤ 0 (in plaats van 0)
- + BENG 2/BENG 3: ambitieniveau brons bij ‘gestapeld’ is aangepast vanuit haalbaarheid.
 - Gestapeld ≤ 35 (in plaats van ≤ 20)
 - Gestapeld ≥ 60 (in plaats van ≥ 80)
- + BENG 3: Nul-op-de Meter betekent vaak ≥ 125 en is afhankelijk van woningtype. Daarom zilver: ≥ 125 (in plaats van NoM) en goud: \geq NoM (in plaats van \geq NoM +5); daarmee is er ook een betere verhouding tussen brons, zilver en goud.
- + Aantal verbeteruggesties is gedaan over beheer en opslag; dat is echter een flinke ‘verzwaring’ en wordt daarom overwogen voor de volgende versie. Wel is dit nader toegelicht in Bijlage 1: Het toetsingskader – Toelichting onder het kopje ‘Doorontwikkeling energie | Leertraject en landelijke ontwikkelingen’ (H4.1).

5.2 Thema Circulariteit

Versie 1.8

Indicator	Wettelijk	Brons	Zilver	Goud
MPG-score: versimpelde weergave LCA. Schaduwkosten in €/m ² BVO/jaar	0,8 (2021) 0,5 (2025)	0,65	Grondgebonden : 0,50 Gestapeld: 0,55	0,20
Materiaalgebruik: Massapercentage (%) is hernieuwbaar, hergebruikt, gerecycled.	Indirect in MPG	Grondgebonden: ≥ 25 Gestapeld: ≥ 20	≥ 45	≥ 55
Indicatoren uit Het Nieuwe Normaal (HNN): Materiaalgebonden CO ₂ -uitstoot Materiaalgebonden CO ₂ -opslag Hergebruikpotentie Adaptief vermogen Losmaakbaarheid Omgang restmateriaal (sloop) Omgang restmateriaal (bouw)		Minimaal 1 indicator meenemen	Minimaal 3 indicatoren meenemen	Minimaal 5 indicatoren meenemen

Versie 2.0

Onderwerp	Indicator/wettelijk	W/G	Brons	Zilver	Goud
Milieuprestatie Gebouw (MPG-score)	• Schaduwkosten in € MKI / m ² BVO / jaar • BBL § 4.4.2; Artikel 4.159	W	Grondgebonden: $\leq 0,45$ Gestapeld: $\leq 0,50$	Grondgebonden: $\leq 0,40$ Gestapeld: $\leq 0,45$	Grondgebonden: $\leq 0,30$ Gestapeld: $\leq 0,35$
Woningbouw: $\leq 0,8$					
Herkomst materialen	• Massapercentage in % is hernieuwbaar, hergebruikt, gerecycled.	W	Grondgebonden: ≥ 25 Gestapeld: ≥ 20	Grondgebonden: ≥ 45 Gestapeld: ≥ 40	Grondgebonden: ≥ 55 Gestapeld: ≥ 50
Materiaalgebonden CO ₂ -uitstoot	• In kg CO ₂ -eq / m ² BVO (Rekenprotocol Paris Proof Embodied Carbon)	W	Grondgebonden: ≤ 200 Gestapeld: ≤ 220	Grondgebonden: ≤ 126 Gestapeld: ≤ 139	Grondgebonden: ≤ 75 Gestapeld: ≤ 83

Losmaakbaarheid	• % losmaakbaarheid (Meetmethodiek Circular Buildings 2.0)	W	Grondgebonden: ≥ 55 Gestapeld: ≥ 50	Grondgebonden: ≥ 75 Gestapeld: ≥ 70	Grondgebonden: ≥ 90 Gestapeld: ≥ 85
Aanvullende indicatoren (HNN)	• Materiaalgebonden CO ₂ -opslag • Adaptief vermogen • Hergebruikpotentie • Gezonde materialen • Omgang restmaterialen bouw	W	Geen aanvullende indicator wordt meegenomen.	Op materiaalgebonden CO ₂ -opslag wordt gerapporteerd.	Zilver. En minimaal 1 aanvullende indicator wordt meegenomen.

Belangrijkste wijzigingen

Tekstueel:

- + Voor de leesbaarheid en eenduidigheid is kolom 'Indicator' gesplitst in 2 kolommen; nl. 'Onderwerp' en 'Indicator/wettelijk'; wanneer een genoemd ambitieniveau een wettelijke grond heeft, is deze toegevoegd als aparte regel.
- + Extra kolom 'W en/of G' is toegevoegd. Per indicator is aangegeven of de gestelde ambitie betrekking heeft op woning/gebouwniveau (W) en/of gebiedsniveau (G).
- + Daar waar het ambitieniveau bij zilver en/of goud aanvullend is op brons en/of zilver wordt naast de vermelding van 'brons' of 'zilver' alleen het aanvullende ambitieniveau genoemd.
- + MPG-score als onderwerp is herschreven naar: Milieuprestatie Gebouw (MPG-score); in lijn met leidraad HNN Gebouw 1.0: Nieuwbouw.
- + Materiaalgebruik als onderwerp is herschreven naar: Herkomst materialen; in lijn met leidraad HNN Gebouw 1.0: Nieuwbouw.
- + Bij Herkomst materialen/wettelijk is 'Indirect in MPG' verwijderd. Een dergelijke indirecte verwijzing naar de MPG-score is meer een toelichting dan sec een wettelijke verplichting.

Inhoudelijk:

- + De opzet van het toetsingskader is volledig geharmoniseerd met de leidraad HNN (Het Nieuwe Normaal) Gebouw 1.0: Nieuwbouw. Dat wil zeggen de 'standaard'-indicatoren van HNN zijn 1op1 in lijn gebracht qua terminologie en qua ambitieniveau brons (onlogische dubbeling met de 3 indicatoren van versie 1.8 zijn er nu uitgehaald).
- + Naast de eerste 4 indicatoren is een 5e indicator toegevoegd ("Aanvullende indicatoren (HNN)") met als doel om het inzicht en de brede acceptatie van de overige indicatoren bij HNN Gebouw 1.0: Nieuwbouw te vergroten.
 - o Brons: 'Geen aanvullende indicator wordt meegenomen'; vanwege praktische onhaalbaarheid op dit moment;
 - o Zilver: 'Op materiaalgebonden CO₂-opslag wordt gerapporteerd'; omdat in verband met Paris Proof en de opschalingsdoelstelling van biobased materialen inzicht in CO₂-opslag essentieel is.
 - o Goud: 'Zilver. En minimaal 1 aanvullende indicator wordt meegenomen'.
- + Bij 'Milieuprestatie Gebouw (MPG-score)' is grondgebonden en gestapeld toegevoegd bij brons en goud.

- + Bij 'Milieuprestatie Gebouw (MPG-score)' en het ambitieniveau bij brons, zilver en goud zijn de 'kleiner of gelijk teken' toegevoegd. Daarnaast is bij brons het ambitieniveau bijgesteld naar de norm bij HNN; namelijk grondgebonden: $\leq 0,45$ en gestapeld: $\leq 0,50$.
- + Bij 'Herkomst materialen' is grondgebonden en gestapeld toegevoegd bij zilver en goud.
- + Bij het oorspronkelijke onderwerp 'Indicatoren uit Het Nieuwe Normaal (HNN)' is 'Omgang restmateriaal (sloop)' verwijderd. Deze hanteert HNN niet meer.

5.3 Thema Duurzame mobiliteit

Versie 1.8

Indicator	Wettelijk	Brons	Zilver	Goud
Nabijheid	-	De meeste voorzieningen (zoals bijvoorbeeld zorg, onderwijs, supermarkten, sportfaciliteiten etc.) die je dagelijks nodig hebt zijn binnen 10 minuten te bereiken vanuit het gebied.	Alle voorzieningen die je dagelijks nodig hebt zijn te voet of per fiets binnen 10 minuten te bereiken vanuit het gebied.	Alle dagelijkse voorzieningen zijn op logische plekken aanwezig en binnen 10 minuten te voet te bereiken.
Lopen en fietsen (Stappen en Trappen)	-	Realiseer toegankelijke, aantrekkelijke, logische, vindbare, veilige en comfortabele loop- en fietsroutes van en naar scholen, OV-haltes, winkelcentra en - indien van toepassing - parkeervoorzieningen op afstand. Voorzieningen hebben voldoende fietsparkeerplaatsen.	Voetgangers en fietsers hebben voorrang in het gebied. Realiseer toegankelijke, aantrekkelijke, logische, vindbare, veilige en comfortabele loop- en fietsroutes van en naar scholen, OV-haltes, winkelcentra en - indien van toepassing - parkeervoorzieningen op afstand en naar alle belangrijke bestemmingen buiten het gebied. Voorzieningen hebben voldoende fietsparkeerplaatsen die dichterbij zijn gelegen dan autoparkeerplaatsen.	Verplaatsingen te voet of per fiets hebben prioriteit. Realiseer toegankelijke, aantrekkelijke, logische, vindbare, veilige en comfortabele vrij liggende fiets- en wandelpaden, van en naar scholen, OV-haltes, winkelcentra en - indien van toepassing - parkeervoorzieningen op afstand en alle belangrijke bestemmingen buiten het gebied. Voorzieningen hebben voldoende fietsparkeerplaatsen die dichterbij zijn gelegen dan autoparkeerplaatsen, overdekt zijn en/of laadpunten hebben voor elektrische fietsen.
Openbaar vervoer en deelmobiliteit	-	Openbaar vervoer en deelmobiliteit zijn in het gebied aanwezig. Er zijn OV-haltes in het gebied op loop of fietsafstand met stallingsruimte voor (deel)fietsen en reisinformatie. Ontwikkelaars worden gestimuleerd om deelmobiliteitsconcepten aan te bieden op een aantal centrale plekken (in de vorm van een hub) in het gebied. Deze concepten bieden dan ook een aanknopingspunt voor een gesprek over parkeernormen.	Openbaar vervoer en deelmobiliteit vormen een aantrekkelijk alternatief voor de eigen auto. Er zijn OV-haltes in het gebied op loop of fietsafstand met stallingsruimte voor (deel)fietsen en reisinformatie. Er dient een passend en betaalbaar deelmobiliteitsconcept aangeboden te worden voor 25% van de bewoners. Het aanbod staat op prominente zichtlocaties in het gebied. Het aanbieden van een passend en betaalbaar concept biedt dan ook een aanknopingspunt voor een gesprek over parkeernormen.	Openbaar vervoer en deelmobiliteit maken het bezit van eigen vervoersmiddelen overbodig. Er zijn OV-haltes in het gebied op loop of fietsafstand met overdekte stallingsruimte voor (deel)fietsen, deelmobiliteit, laadpunten en reisinformatie. Er dient een passend en betaalbaar deelmobiliteitsconcept aangeboden te worden voor 40% van de bewoners. Het aanbod staat op prominente zichtlocaties in het gebied en is de aantrekkelijkste vervoersoptie naast lopen en de fiets. Het aanbieden van een passend en betaalbaar concept biedt dan ook een aanknopingspunt voor een gesprek over parkeernormen.

Indicator	Wettelijk	Bron	Zilver	Goud
Logistiek	-	<p>Logistiek heeft geen negatieve impact op leefbaarheid en verkeersveiligheid in het gebied.</p> <p>In de inrichting van de woonwijk wordt logistiek meegenomen en zo veel mogelijk de randvoorwaarden van ZE (Zero-Emissie) stadslogistiek gecreëerd (zoals: logistieke hubs en laadinfrastructuur).</p> <p>Voor de bouw van de woonwijk wordt gekeken van naar logistieke oplossingen die minder impact hebben (zoals bouwhubs en vervoer over water). Er is een focus op het minimaliseren van de uitstoot van bouw materieel.</p>	<p>Er wordt gestreefd om het aantal logistieke bewegingen zo laag mogelijk te houden om de leefbaarheid in het gebied te verbeteren.</p> <p>In de inrichting van de woonwijk wordt logistiek meegenomen en de randvoorwaarden van ZE stadslogistiek gecreëerd (zoals: logistieke hubs en laadinfrastructuur). Logistiek is zoveel mogelijk zero emissie.</p> <p>Voor de bouw van de woonwijk wordt gekeken van naar logistieke oplossingen die minder impact hebben (zoals bouwhubs en vervoer over water). Waar mogelijk wordt ZE bouw materieel toegepast.</p>	<p>Het aantal logistieke bewegingen in het gebied wordt geminimaliseerd door bundeling en toepassing van innovatieve logistieke concepten zoals logistieke hubs.</p> <p>De woonwijk is een ZE-zone voor logistiek. In de inrichting van de woonwijk wordt logistiek meegenomen en zo veel mogelijk de randvoorwaarden van ZE stadslogistiek gecreëerd. De modaliteit die het minste impact heeft op leefbaarheid en klimaat wordt toegepast.</p> <p>Voor de bouw van de woonwijk wordt voor het lichte materieel van zero-emissie materieel toegepast. Indien beschikbaar ook voor groter materieel (boven de 130 kW).</p> <p>Bouwmaterialen en materieel wordt zo veel mogelijk via rails of water vervoerd. Bouwhubs worden waar mogelijk toegepast.</p>
Automobiliteit	-	<p>De ruimte voor de auto in het gebied is beperkt. Reizen van/naar het gebied per auto wordt ontmoedigd.</p> <p>Publieke laad-infrastructuur groeit mee met de vraag.</p> <p>Alle inwoners zonder eigen parkeerplaats kunnen een openbare laadpaal aanvragen. Iedere nieuwbouwwoning met een oprit heeft loze leidingen voor het aanleggen van een laadpunt.</p>	<p>De ruimte voor de auto in het gebied is zeer beperkt. Het gebied is bereikbaar voor bestemmingsverkeer en daar is beperkt parkeerruimte in de openbare ruimte voor. Er wordt maximaal ingezet op dubbelgebruik met andere functies.</p> <p>Publieke laad-infrastructuur groeit mee met de vraag en aanvullend worden er strategische laadlocaties ingericht.</p> <p>Alle inwoners zonder eigen parkeerplaats kunnen een openbare laadpaal aanvragen. Iedere nieuwbouwwoning met een oprit heeft loze leidingen voor het aanleggen van een laadpunt.</p>	<p>De openbare ruimte van het gebied is grotendeels autovrij. De autoafhankelijkheid is laag.</p> <p>Publieke laad-infrastructuur groeit mee met de vraag en in iedere wijk zijn strategische laadlocaties ingericht.</p> <p>Alle inwoners zonder eigen parkeerplaats kunnen een openbare laadpaal aanvragen. Iedere nieuwbouwwoning met een oprit heeft loze leidingen voor het aanleggen van een laadpunt.</p>

Versie 2.0

Onderwerp	Indicator/wettelijk	W/G	Bron	Zilver	Goud
Lopen en fietsen	<ul style="list-style-type: none"> Nabijheid essentiële voorzieningen per fiets en/of te voet Tijdsduur bereikbaarheid 	G	De meest essentiële voorzieningen die dagelijks nodig zijn (waaronder zorg, supermarkten, onderwijs en OV), zijn binnen 15 minuten te bereiken per fiets vanuit het plangebied.	Alle essentiële voorzieningen die dagelijks nodig zijn (waaronder zorg, supermarkten, onderwijs, OV en sport), zijn binnen 15 minuten te bereiken te voet of per fiets vanuit het plangebied.	Alle essentiële voorzieningen die dagelijks nodig zijn (waaronder zorg, supermarkten, onderwijs, OV en sport), zijn binnen 10 minuten te bereiken te voet of per fiets vanuit het plangebied.

Onderwerp	Indicator/wettelijk	W/G	Brons	Zilver	Goud
	<ul style="list-style-type: none"> • Loop- en fietsroutes • Type verkeersdeelnemer 	G	Er zijn toegankelijke, aantrekkelijke, logische, vindbare en veilige loop- en fietsroutes van en naar scholen, OV-haltes, winkels en - indien van toepassing - parkeervoorzieningen op afstand.	Brons. En fietsers hebben prioriteit in het plangebied.	Zilver. En wandelaars hebben prioriteit in het plangebied.
	<ul style="list-style-type: none"> • Vloeroppervlakte stallingsruimte • Type gebruiker • Aantal laadpunten 	W	Woongebouwen hebben in de stallingsruimte voldoende fietsparkeerplaatsen voor bewoners en bezoekers; met een vloeroppervlakte van minimaal 5 m ² .	Brons. En voldoende laadpunten voor bewoners.	Zilver. En voldoende laadpunten voor bezoekers.
	• BBL § 4.5.5; artikel 4.172		Idem brons		
Openbaar vervoer en deelmobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid • Aantrekkelijkheid 	G	Openbaar vervoer en deelmobiliteit zijn in het plangebied aanwezig.	Openbaar vervoer en deelmobiliteit vormen een aantrekkelijk alternatief voor de eigen auto.	Openbaar vervoer en deelmobiliteit maken het bezit van eigen vervoersmiddelen overbodig.
	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal OV-haltes met stallingsruimte • Type vervoermiddel • Aantal laadpunten 	G	Er zijn OV-haltes in het plangebied op loop- of fietsafstand met stallingsruimte voor (deel)fietsen en reisinformatie.	Brons. En stallingsruimte voor overige deelmobiliteit.	Zilver. En met bijbehorende laadpunten.
	• Dekkingsgraad passend en betaalbaar aanbod van deelmobiliteitsconcepten (in de vorm van een hub op centrale plekken in het plangebied) (in % bewoners)	G	≥ 25	≥ 40	≥ 50. En deelmobiliteit is de aantrekkelijkste vervoersoptie na lopen en fietsen.
	• Verlaging parkeernorm in relatie tot afstand tot OV-knooppunt; als aanknopingspunt voor het vaststellen van een passende verlaging (in %)	G	≤ 90	≤ 75	≤ 60
Automobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Bereikbaarheid • Beschikbaarheid parkeerruimtes • Inzetbaarheid parkeerruimtes 	G	Het plangebied is bereikbaar voor bestemmingsverkeer en voor de auto is beperkt parkeerruimte in de openbare ruimte.	Brons. En parkeerruimtes in de openbare ruimte worden zoveel mogelijk ingezet voor dubbelgebruik met andere functies (zoals evenementen).	Zilver. En in verhouding is meer parkeerruimte beschikbaar voor zero-emissie auto's.
	<ul style="list-style-type: none"> • Toekomstbestendige publieke laadinfrastructuur • Type gebruiker • Bijdrage aan energiesysteem 	G	Het meegroeien van de publieke laad-infrastructuur voor ook gebruikers anders dan de bewoners wordt voorzien bij de ontwikkeling.	Brons. En extra laadlocaties worden ingericht voor gebruikers anders dan de bewoners.	Zilver. En de publieke laadinfrastructuur draagt positief bij aan het energiesysteem van het plangebied.
	• Beschikbaarheid openbare laadpalen	G	Inwoners zonder eigen parkeerplaats kunnen een openbare laadpaal aanvragen.	Idem brons	Idem brons
	• Aanwezigheid laadinfrastructuur voor nieuwbouwwoning	W	Iedere nieuwbouw-woning met een oprit heeft loze leidingen voor het	Idem brons	Idem brons

Onderwerp	Indicator/wettelijk	W/G	Brons	Zilver	Goud
			aanleggen van een laadpunt.		
	• Aanwezigheid laadinfrastructuur voor woongebouw	W	Een woongebouw met een parkeergelegenheid in het gebouw of buiten het gebouw op hetzelfde bouwwerk-perceel, met meer dan 10 parkeervakken, heeft leiding-doorvoeren voor oplaadpunten voor ieder parkeervak.	Idem brons	Idem brons
	• BBL § 4.4.3; artikel 4.160b		Idem brons		

Belangrijkste wijzigingen

Tekstueel:

- + Voor de leesbaarheid en eenduidigheid is kolom 'Indicator' gesplitst in 2 kolommen; nl. 'Onderwerp' en 'Indicator/wettelijk'; wanneer een genoemd ambitieniveau een wettelijke grond heeft is deze toegevoegd als aparte regel.
- + Extra kolom 'W en/of G' is toegevoegd. Per indicator is aangegeven of de gestelde ambitie betrekking heeft op woning/gebouwniveau (W) en/of gebiedsniveau (G).
- + Indicatoren zijn toegevoegd en gekoppeld aan de bijbehorende ambitieniveaus per onderwerp. Bovendien zijn de ambitieniveaus uitgesplitst omwille van de leesbaarheid.
- + Zinsopbouw bij zilver en bij goud is in lijn gebracht met brons.
- + Daar waar het ambitieniveau bij zilver en/of goud aanvullend is op brons en/of zilver wordt naast de vermelding van 'brons' of 'zilver' alleen het aanvullende ambitieniveau genoemd. Daar waar het ambitieniveau van zilver en goud gelijk is aan het ambitieniveau brons, staat vermeld 'idem brons'.
- + Het woord 'gebied' is vervangen door 'plangebied'. Dat typeert duidelijker dat het om gebiedsontwikkeling gaat.

Inhoudelijk:

- + Met betrekking tot '**Lopen en fietsen**':
 - Onderwerp 'nabijheid' is als indicator toegevoegd aan het onderwerp 'Lopen en fietsen'. Hierbij gaat het om de bereikbaarheid van alle dagelijkse essentiële voorzieningen die te voet en per fiets bereikbaar zijn vanuit huis binnen 15 of 10 minuten. Dit is afkomstig van het stedenbouwkundige concept 'de 15-minutenstad'. En hoort dus logischerwijs bij het onderwerp 'Lopen en fietsen'. Dit wordt ook nader toegelicht in de H4.3 van het convenant.
 - Bij indicator 'nabijheid' en ambitieniveau brons: '*meeste voorzieningen (zoals bijvoorbeeld zorg, onderwijs, supermarkten, sportfaciliteiten etc.) die je dagelijks nodig hebt zijn binnen 10 minuten te bereiken vanuit het gebied*' is vervangen door '*meest essentiële*

voorzieningen die je dagelijks nodig hebt (waaronder zorg, supermarkten, onderwijs en OV), zijn binnen 15 minuten te bereiken per fiets vanuit het plangebied.' Dus in plaats van 10 minuten nu 15 minuten met de toevoeging per fiets.

- Bij indicator 'nabijheid' en ambitieniveau zilver: *'Alle voorzieningen die je dagelijks nodig hebt zijn te voet of per fiets binnen 10 minuten te bereiken vanuit het gebied.'* Is vervangen door *'Alle essentiële voorzieningen die je dagelijks nodig hebt (waaronder zorg, supermarkten, onderwijs, OV en sport), zijn binnen 15 minuten te bereiken te voet of per fiets vanuit het plangebied.'* Dus in plaats van 10 minuten nu 15 minuten met de toevoeging 'te voet of per fiets'. Als essentiële voorziening is OV expliciet genoemd om hiermee ook direct bij te dragen aan het stimuleren van het gebruik van OV.
- Bij indicator 'nabijheid' en ambitieniveau goud: *'Alle dagelijkse voorzieningen zijn op logische plekken aanwezig en binnen 10 minuten te voet te bereiken'* is vervangen door *'Alle essentiële voorzieningen die je dagelijks nodig hebt (waaronder zorg, supermarkten, onderwijs, OV en sport), zijn binnen 10 minuten te bereiken te voet of per fiets vanuit het plangebied.'* Dit is qua ambitieniveau realistischer en sluit beter aan op het concept '10 of 15 minuten stad'.
- *'Voorzieningen hebben voldoende fietsparkeerplaatsen'* is vervangen door *'Woongebouwen hebben in de stallingsruimte voldoende fietsparkeerplaatsen voor bewoners en bezoekers; met een vloeroppervlakte van minimaal 5m².* Daarnaast met verwijzing naar BBL Afdeling 4.5.5; artikel 4.172.
- + Met betrekking tot '**Openbaar vervoer en deelmobiliteit**':
 - *'Deze concepten bieden dan ook een aanknopingspunt voor een gesprek over parkeernormen.'* is verwijderd vanwege indicator *'parkeernorm in relatie tot afstand tot OV-knooppunt; als aanknopingspunt voor het vaststellen van een passende verlaging (in %)'* met concreet ambitieniveau voor brons/zilver/goud respectievelijk ≤90%/≤75%/≤60%.
- + Met betrekking tot '**Logistiek**':
 - Dit onderwerp is verwijderd vanwege het feit dat 'logistiek' strikt genomen niet bij het onderwerp 'duurzame mobiliteit' hoort, dat het STOMP principe als uitgangspunt hanteert. Bovendien ligt bij logistiek het accent op de gebruiksfase en minder op de realisatiefase. Refererend aan de ontvangen feedback is het wel belangrijk te verwijzen naar het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB). Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4.3 van het convenant (onder het kopje 'Doorontwikkeling duurzame mobiliteit | Leertraject en landelijke ontwikkelingen').
- + Met betrekking tot '**Automobiliteit**':
 - Wat betreft loze leidingen voor het aanleggen van een laadpunt belangrijk om onderscheid te maken tussen een nieuwbouwwoning en een nieuw woongebouw. Die is dan ook toegevoegd: *'Een woongebouw met een parkeergelegenheid in het gebouw of buiten het gebouw op hetzelfde bouwwerkperceel, met meer dan 10 parkeervakken, heeft leidingdoorvoeren voor oplaadpunten voor ieder parkeervak'*. Met een verwijzing naar BBL Afdeling 4.4.3; Artikel 4.160b.

5.4 Thema Klimaatadaptatie

Versie 1.8

Thema	Indicator	Brons	Zilver	Goud
Wateroverlast	a) Waterberging privaatterrein b) Natuurlijke afwatering c) Waterdiepte d) Water-neutraal	Hevige neerslag (1/100 jaar, 70 mm in een uur) zorgt niet voor schade in en aan gebouwen, infrastructuur en voorzieningen.	Voor niveau zilver geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.	Voor niveau goud geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.
		Bij hevige neerslag (1/250 jaar, 90 mm in een uur) blijven vitale en kwetsbare infrastructuur en voorzieningen functioneren en bereikbaar.	Voor niveau zilver geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.	Voor niveau goud geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.
Droogte	a) Droogte-bestendige inrichting b) Bodemdaling c) Vitale en kwetsbare functies	Bij langdurige droogte (potentieel maximaal neerslagtekort 300 mm, eens per 10 jaar) wordt schade aan bebouwing, wegen, groen en vitale en kwetsbare functies voorkomen.	Voor niveau zilver geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.	Voor niveau goud geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.
Hitte	a) Schaduw b) Koele plekken c) Horizontale en verticale oppervlakten d) Vitale en kwetsbare functies e) Binnen-tempera-tuur	Tijdens hitte biedt de gebouwde omgeving een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.	Voor niveau zilver geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.	Voor niveau goud geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.
Overstromings- risico	a) Schade voorkomen b) Schadebeperking c) Schuilen en evacueren	Afhankelijk van de plaatselijke overstromingskans en optredende waterdiepte wordt ingezet op het voorkomen van schade, het beperken van schade of het voorkomen van slachtoffers. Voor vitale en kwetsbare functies gelden aanvullende eisen. Welke eisen van toepassing zijn op het plangebied is dus afhankelijk van de overstromingskans en diepte. Wat de overstromingskans per waterdiepte is, is te vinden in de klimaat-effectatlas.	Voor niveau zilver geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.	Voor niveau goud geldt dezelfde indicatiewaarde als brons.
Drinkwaterverbruik: k: In liter per persoon per dag (p.p.p.d.)		Max. 100 liter (p.p.p.d.)	Max. 70 liter (p.p.p.d.)	Max. 50 liter (p.p.p.d.)

Versie 2.0

Onderwerp	Indicator/wettelijk	W/G	Bron	Zilver	Goud
Wateroverlast	• Schade door neerslag	G	In het plangebied treedt geen schade op bij een bui die 1 x per 100 jaar voor kan komen. Vitale en kwetsbare infrastructuur en voorzieningen blijven beschikbaar en bereikbaar bij een bui die 1 x per 250 jaar voor kan komen.	Idem brons	Idem brons
	• Waterberging privaatterrein	W	Een groot deel van de neerslag (50 mm) op privaat terrein wordt geïnfilteerd, vastgehouden en/of geborgen in voorzieningen op privaat terrein.	Idem brons	Idem brons
	• Waterneutraal	W en G	De ontwikkeling gebeurt waterneutraal en leidt niet tot extra aanvoer/afvoer van water. Hemelwater wordt zoveel mogelijk vastgehouden en hergebruikt in het plangebied.	Idem brons	Idem brons
	• Natuurlijke afwatering	G	Het regenwater kan bovengronds zijn weg vinden naar een watergang of laagte in het plangebied waar het tijdelijk geborgen kan worden. Dit om overlast te voorkomen bij een bui die 1 x per 100 jaar voor kan komen.	Idem brons	Idem brons
Overstromingsrisico	• Risico-afweging bepaalt relevantie indicatoren	W en G	Een risico-afweging van de plaatselijke overstromingskans, evacuatie tijd en optredende waterdiepte op maaiveld bepaalt of een of meerdere van de volgende indicatoren van toepassing zijn of dat het risico wordt geaccepteerd.	Idem brons	Idem brons
	• Schade voorkomen	W en G	Schade voorkomen (waterdiepte <0,2 meter): bij overstromingen mag er geen schade optreden aan gebouwen en elektrische installaties in de openbare ruimte en blijven hoofdwegen begaanbaar.	Idem brons	Idem brons
	• Schade beperken	W en G	Schade beperken (waterdiepte <0,50 meter): er dienen maatregelen genomen te worden om schade te beperken in geval van een overstroming, mits deze doelmatig zijn.	Idem brons	Idem brons
	• Vitale en kwetsbare functies beschermen	W en G	Beschermen vitale functies (waterdiepte <2,0 meter): bij overstromingen zijn vitale functies beschermd en blijven functioneren, mits de maatregelen hiervoor doelmatig zijn gezien het regionaal of nationaal belang.	Idem brons	Idem brons
	• Schuilen en evacueren	W en G	Schuilen en evacueren (waterdiepte >2,0 meter): Er moeten maatregelen getroffen worden om te evacueren in het geval van een overstroming en als de evacuatie tijd te kort is, om veilig te schuilen.	Idem brons	Idem brons
Droogte	• (Natuurlijk) watersysteem	G	De grondwaterstanden en de zoetwater-beschikbaarheid zijn sturend in de functiekeuze, systeemkeuze en inrichting van het plangebied.	Idem brons	Idem brons
	• Infiltratieneutraal en -positief	W en G	De inrichting van het plangebied is infiltratieneutraal bij uitbreidingslocaties en infiltratiepositief bij herontwikkeling (minimaal 50 % van de jaarneerslagsom, afhankelijk van bodemtype).	Idem brons	Idem brons
	• Drinkwater, regenwater en waterkwaliteit	G	De inrichting van het plangebied wordt zodanig ontworpen dat geen drinkwater nodig is voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, en wordt ingezet op regenwaterbenutting en verbetering van de waterkwaliteit.	Idem brons	Idem brons
	• Vitale en kwetsbare functies	W en G	Vitale en kwetsbare functies moeten bestand zijn tegen langdurige droogte.	Idem brons	Idem brons
Hitte	• Schaduw	G	≥ 40% schaduw in het plangebied voor verblijfsplekken en gebieden waar langzaam verkeer zich verplaatst en ≥ 30 % schaduw op buurniveau (tijdens de hoogste zonnestand op 21 juni).	Idem brons	Idem brons
	• Koele plekken	G	Koele, schaduwrijke verblijfsplekken zijn op loopafstand (≤ 300 meter) aanwezig en openbaar toegankelijk.	Idem brons	Idem brons
	• Horizontale en verticale oppervlakten	G	≥ 40% van alle horizontale en verticale oppervlakten wordt warmtewerend of verkoelend ingericht, mits dit geen negatief heeft op de gevoelstemperatuur op verblijfsplekken en langzame verkeersroutes.	Idem brons	Idem brons
	• Binnentemperatuur	W	De koeling van gebouwen leidt niet tot opwarming van de (verblijfs)ruimte in de directe omgeving.	Idem brons	Idem brons

	• Vitale en kwetsbare functies	W en G	Vitale en kwetsbare functies en groenvoorzieningen in de openbare ruimte moeten bestand zijn tegen de hitte.	Idem brons	Idem brons
Bodemdaling	• (Natuurlijk) bodemsysteem	G	De natuurlijke draagkracht van de bodem is mede sturend in de functiekeuze, systeemkeuze en inrichting van het plangebied.	Idem brons	Idem brons
	• Schade beheersbaar	W en G	Schade door bodemdaling blijft beheersbaar door gebiedsspecifieke keuze van die restzettingseis waarvoor de maatregelenset over de ontwerplevensduur het meest kosteneffectief is.	Idem brons	Idem brons
Drinkwater	• Aantal liter per persoon per dag (in L)	W	≤ 100	≤ 70	≤ 50

Belangrijkste wijzigingen

Tekstueel:

- + Voor de leesbaarheid en eenduidigheid is kolom 'Thema' aangepast naar 'Onderwerp' en kolom 'Indicator' herschreven in lijn met de landelijke Maatlat Groene Klimaatadaptieve Gebouwde Omgeving'. Tevens qua indeling is een logische relatie gelegd tussen indicator en bijbehorend ambitieniveau.
- + In de volgorde van onderwerpen is 'Overstromingsrisico' direct onder 'Wateroverlast' geplaatst. Logischer dan onder 'Hitte'.
- + Extra kolom 'W en/of G' is toegevoegd. Per indicator is aangegeven of de gestelde ambitie betrekking heeft op woning/gebouwniveau (W) en/of gebiedsniveau (G).
- + Met uitzondering van het onderwerp 'Drinkwater' is bij de overige onderwerpen en bijbehorende indicatoren het ambitieniveau van zilver en goud gelijk aan het ambitieniveau brons; daar staat dan vermeld 'idem brons'.

Inhoudelijk:

- + De genoemde indicatoren bij de onderwerpen '**wateroverlast**', '**overstromingsrisico**', '**droogte**', '**hitte**', '**drinkwater**' zijn niet of onvoldoende doorvertaald naar ambitieniveaus (bij brons). Dat geeft veel onduidelijkheid en daar is veel kritische feedback op gegeven. Oproep van veel convenantpartners is om te harmoniseren met de Maatlat Groene Klimaatadaptieve Gebouwde Omgeving. De opzet van het toetsingskader is dan ook zoveel mogelijk geharmoniseerd met deze Maatlat.
- + Met betrekking tot '**Wateroverlast**':
 - o '*Schade door neerslag*' is als indicator toegevoegd. Genoemd ambitieniveau bij brons kwam niet overeen met één van de reeds genoemde indicatoren. En nadere uitleg tussen haakjes '*70mm in een uur*' en '*90 mm in een uur*' is verwijderd; verandert nl. in de tijd. In de Toelichting is uitgelegd dat de actuele data gelden conform de laatste KNMI-modellen.
 - o '*Natuurlijke afwatering*' met bijbehorend ambitieniveau is toegevoegd (indicator stond wel al vermeld, maar zonder ambitieniveau): '*Het regenwater kan bovengronds zijn weg vinden naar een watergang of laagte in het plangebied waar het tijdelijk geborgen kan worden. Dit om overlast te voorkomen bij een bui die 1 x per 100 jaar voor kan komen.*' PS:

dit is een aanvullende indicator (die al wel was opgenomen in versie 1.8), maar die (nog) niet is opgenomen in de Maatlat.

- 'Waterdiepte' en ambitieniveau eruit; deze staat namelijk al bij overstromingsrisico en daar wordt ook onderscheid gemaakt tussen meerdere waterdiepteniveaus.
- + Met betrekking tot 'Overstromingsrisico':
 - Bij ambitieniveaus 2 t/m 5 is toegevoegd 'waterdiepte van' ter verduidelijking.
- + Met betrekking tot 'Hitte':
 - Bij 'Schaduw' is toegevoegd '(tijdens de hoogste zonnestand op 21 juni)'; voor vaststellen % schaduw is dat het uitgangspunt.
- + Met betrekking tot 'Droogte':
 - Indicator 'Bodemdaling' is eruit gehaald en als apart onderwerp toegevoegd aan het toetsingskader gezien de grote relevantie (tevens in lijn met structuur van de Maatlat).
 - Bij 'Drinkwater, regenwater en waterkwaliteit' en bijbehorend ambitieniveau: 'Bij het ontwerp en de inrichting wordt ingezet op drinkwaterbesparing, regenwaterbenutting en verbetering van de waterkwaliteit.' is vervangen door 'De inrichting van het plangebied wordt zodanig ontworpen dat geen drinkwater nodig is voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, en wordt ingezet op regenwaterbenutting en verbetering van de waterkwaliteit.'
- + Met betrekking tot 'Bodemdaling':
 - Indicator '(Natuurlijk) bodemsysteem' en indicator 'Schade beheersbaar' is toegevoegd in lijn met de Maatlat.

5.5 Thema Natuurinclusiviteit en biodiversiteit

Versie 1.8

Subdoel	Indicator	Brons	Zilver	Goud
Hoogwaardige habitats	De soortencategorie zijn verdeeld in vijf hoofdgroepen: – Gebouw bewonend – Boom bewonend – Aan struweel gebonden – Aan bloemrijk grasland gebonden – Aan water en oevers gebonden	Kleinschalig project: Hoogwaardige habitat voor ten minste gebouw bewonende soorten. Middelgroot project: Bovenop eis voor kleinschalig project ook hoogwaardige habitat voor een andere soortencategorie. Grootschalig project: Hoogwaardige habitat voor ten minste 3 soorten categorieën.	Kleinschalig project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort. Middelgroot project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort. Grootschalig project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.	Kleinschalig project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort. Middelgroot project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort. Grootschalig project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.

Subdoel	Indicator	Brons	Zilver	Goud
Groen-blauwe structuren		Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 30 % biodivers en hoogwaardig groen op buurniveau, boomkroonoppervlak telt mee)	Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 40 % groen op buurniveau, boomkroonoppervlak telt mee)	Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 50 % groen op buurniveau, boomkroonoppervlak telt mee)

Versie 2.0

Onderwerp	Indicator/wettelijk	W/G	Brons	Zilver	Goud
Ecologische oplossingen	• Ecologische oplossingen en oplossingen gebaseerd op natuurlijke processen	G	Ecologische oplossingen en oplossingen gebaseerd op natuurlijke processen hebben altijd de voorkeur boven technische oplossingen.	Idem brons	Idem brons
Hoogwaardige habitats	Het plangebied creëert, afhankelijk van de grootte, een hoogwaardige habitat voor één of meerdere soortencategorieën; verdeeld in vijf hoofdgroepen: <ul style="list-style-type: none"> Gebouw bewonend Boom bewonend Aan struweel gebonden Aan bloemrijk grasland gebonden Aan water en oevers gebonden 	W	Kleinschalig project: Hoogwaardige habitat voor tenminste gebouw bewonende soorten.	Brons. En een hoogwaardige habitat voor 1 andere soortencategorie.	Zilver. En een hoogwaardige habitat voor 1 andere soortencategorie.
		G	Middelgroot project: Hoogwaardige habitat voor tenminste gebouw bewonende soorten en 1 andere soortencategorie.	Brons. En een hoogwaardige habitat voor 1 andere soortencategorie.	Zilver. En een hoogwaardige habitat voor 1 andere soortencategorie.
		G	Grootschalig project: Hoogwaardige habitat voor tenminste gebouw bewonende soorten en 2 andere soortencategorieën.	Brons. En een hoogwaardige habitat voor 1 andere soortencategorie.	Zilver. En een hoogwaardige habitat voor 1 andere soortencategorie.
Groenblauwe structuren	Inrichting horizontale en verticale oppervlak in samenhang met groenblauwe structuren in plangebied: <ul style="list-style-type: none"> biodivers en hoogwaardig groen op buurniveau; inclusief boomkroonbedekking (in %) gelaagdheid vegetatie en water; inclusief boomkroonoppervlak (in %) 	W en G	≥ 30	≥ 37,5	≥ 45
		G	≥ 15% middelhoge vegetatie (0,5m-2,5m)	Brons. En ≥ 20% lage vegetatie (tot 0,5m) en ≥ 30% boomkroonoppervlak	Zilver. En ≥ 10% water

Belangrijkste wijzigingen

Tekstueel:

- + Voor de leesbaarheid en eenduidigheid is kolom 'Subdoel' aangepast naar 'Onderwerp';
- + Extra kolom 'W en/of G' is toegevoegd. Per indicator is aangegeven of de gestelde ambitie betrekking heeft op woning/gebouwniveau (W) en/of gebiedsniveau (G).
- + Daar waar het ambitieniveau van zilver en goud gelijk is aan het ambitieniveau brons, staat vermeld 'idem brons'. Daar waar het ambitieniveau bij zilver en/of goud aanvullend is op brons en/of zilver wordt naast de vermelding van 'brons' of 'zilver' alleen het aanvullende ambitieniveau genoemd.
- + Bij onderwerp '**Hoogwaardige habitats**' is uitsplitsing gemaakt per schaalgrootte project ter bevordering van de leesbaarheid. En aanscherping qua formulering (bijvoorbeeld soortencategorie in plaats van soort) en consistentie qua zinsopbouw.

Inhoudelijk:

- + Onderwerp '**Ecologische oplossingen**' is toegevoegd op basis van feedback van convenantpartners en in lijn met ambitieniveau 'Ecologische oplossingen' van de Maatlat Groene Klimaatadaptieve Gebouwde Omgeving. Bewust (geen) hoger ambitieniveau bij zilver en goud, omdat dat meer onderzoek en praktijkervaring behoeft. Mogelijk aanscherping in versie 3.0.
- + Indicator bij '**Hoogwaardige habitats**' qua formulering is aangevuld zodat het duidelijker wordt dat de schaalgrootte van het project van belang is. In de toelichting is nader omschreven wat wordt bedoeld met kleinschalig, middelgroot en grootschalig project.
- + Bij indicator '**Hoogwaardige habitats**' is ook de beschrijving bij brons, zilver en goud aangescherpt en meer consistent. En daarmee duidelijker.
- + Bij onderwerp '**Groenblauwe structuren**' is het ambitieniveau bij zilver en goud bij de indicator '*biodivers en hoogwaardig groen, inclusief boomkroonbedekking*' naar beneden bijgesteld; namelijk respectievelijk naar 37,5% (ipv 40%) en 45% (ipv 50%). Deze ambitieniveaus zijn realistischer gelet op het rapport 'Handreiking Groen in en om de stad' met daarin een overzicht van de berekende groenpercentages per wijktype. De gehanteerde norm is gebaseerd op het HVA onderzoek 'De Hittebestendige stad', de groenpercentages per wijktype in de Klimateffectatlas en het onderzoek 'calculaties GIOS nationaal' van Arcadis 2024; zie pagina 30.
- + Bij onderwerp '**Groenblauwe structuren**' is de formulering bij indicator aangescherpt/meer consistent. En qua inhoud aangevuld; het gaat namelijk niet alleen over '*biodivers en hoogwaardig groen, inclusief boomkroonbedekking*' [kwaliteitsindicator], maar ook over '*gelaagdheid in vegetatie en water; inclusief boomkroonoppervlakte*' [kwantiteitsindicator]. De hoogte van de genoemde percentages is vastgesteld door de Wetenschappelijke Raad van Advies van Greenlabel NL; met instemming van Cecil Konijnendijk (grondlegger van de 3-30-300 regel).

5.6 Thema Gezonde leefomgeving

Versie 1.8

Indicator	Wettelijk	Brons	Zilver	Goud
Toxiciteit in materialen verminderen	% van de toegepaste materialen is vrij van giftige stoffen van de 'Banned list of Chemical C2C Certified CM Product Standard V3.0'.	-	90	95
Temperatuur-overstijging in de woning tegengaan	TOjuli	1,2	1,2	1,2
Geluid in woningen: % woningen met een goede geluidskwaliteit	Er is sprake van een bandbreedte waaraan de geluidskwaliteit moet voldoen, de standaardwaarde – grenswaarde maximaal toegelaten (50-70 dB Lden), waarbij zoveel mogelijk de standaardwaarde moet worden nagestreefd.	Elke woning, waarbij de geluidskwaliteit niet voldoet aan de standaardwaarde heeft tenminste een stille zijde, die voldoet aan minimaal die standaardwaarde.	Bij minimaal 80% van de woningen voldoet de geluidbelasting aan de 50 dB Lden waarde (geluid op de gevel). Waarbij de geluidskwaliteit niet voldoet aan de standaardwaarde heeft tenminste een stille zijde, die voldoet aan minimaal die standaardwaarde.	Bij elke woning voldoet de geluidbelasting aan de 50 dB Lden waarde (geluid op de gevel).
Luchtqualiteit in de woning (vanuit buiten): PM2,5 concentratie in de woning	-	De jaargemiddelde PM2,5 (fijnstof) concentratie is maximaal 10 microgram/m ³ . Aanvullende eis ten aanzien van de fijnstof penetratie via de gevel en het ventilatiesysteem: de PM2,5 (fijnstof) concentratie binnen bedraagt maximaal de buitenconcentratie (uurgemiddelde indoor/ outdoor ratio = 1)	De jaargemiddelde PM2,5 (fijnstof) concentratie is maximaal 7,5 microgram/m ³ . Aanvullende eis ten aanzien van de fijnstof penetratie via de gevel en het ventilatiesysteem: de PM2,5 (fijnstof) concentratie binnen bedraagt maximaal 0,5 de buitenconcentratie (uurgemiddelde indoor/ outdoor ratio = 0,5)	De jaargemiddelde PM2,5 (fijnstof) concentratie is maximaal 5 microgram/m ³ . Aanvullende eis ten aanzien van de fijnstof penetratie via de gevel en het ventilatiesysteem: de PM2,5 (fijnstof) concentratie binnen bedraagt maximaal 0,25 de buitenconcentratie (uurgemiddelde indoor/ outdoor ratio = 0,25)
Luchtqualiteit in de woning (vanuit binnen): afvoer capaciteit luchtafzuiging	-	In de keuken is een voorziening aanwezig waarop kookafzuiging kan worden aangesloten en waarmee een afvoer capaciteit van 125m ³ /uur naar buiten kan worden gerealiseerd.	In de keuken is een voorziening aanwezig waarop kookafzuiging kan worden aangesloten en waarmee een afvoer capaciteit van 300 m ³ /uur naar buiten kan worden gerealiseerd. Er is voorzien in voldoende luchttoevoer capaciteit zodat de onderdruk niet lager dan 10 Pa wordt.	In de keuken is een voorziening aanwezig waarop kookafzuiging kan worden aangesloten en waarmee een afvoer capaciteit van 425m ³ /uur naar buiten kan worden gerealiseerd. Er is voorzien in voldoende luchttoevoer capaciteit zodat de onderdruk niet lager dan 10 Pa wordt.
Hitte in de woning: Gewogen temperatuurverschrijding uren (GTO).	-	Voor elke woning geldt een maximum PMV waarde van -0.7 < PMV < + 0.7 (klasse C)	Voor elke woning geldt een maximum PMV waarde van -0.5 < PMV < + 0.5 (klasse B) met maximaal 300 overschrijding uren.	Voor elke woning geldt een maximum PMV waarde van -0.2 < PMV < + 0.2 (klasse A) met maximaal 250 overschrijding uren.
Groen om de woning: 3-30- 300 regel	-	100% van de woningen voldoen aan een van de drie criteria: 3, 30 of 300	100% van de woningen voldoen aan twee van de drie criteria: 3, 30 of 300	100% van de woningen voldoen aan de 3-30-300 regel

Versie 2.0

Onderwerp	Indicator/wettelijk	W/G	Brons	Zilver	Goud
Toxiciteit in materialen	• Toegepaste materialen is vrij van giftige stoffen (in %)	W	≥ 90	≥ 95	100
Hitte in de woning	• Voorkomen temperatuuroverschrijding (TOjuli)	W	≤ 1,2	Idem brons	Idem brons
	• BBL § 4.4.1 Energiezuinigheid; Artikel 4.149b		Idem brons		
Geluidskwaliteit in de woning	• Geluidsbelasting op de gevel (in Lden)	W	iedere woning heeft een geluidsbelasting op de gevel van zo min mogelijk hoeveelheid geluid gemiddeld per etmaal.	Idem brons	Idem brons
	• Wet geluidhinder; artikel 83 lid 5		≤ 70 dB Lden		
Luchtkwaliteit in de woning	• Jaargemiddelde PM2,5 (fijnstof) concentratie in de woning (in microgram / m ³)	W	In iedere woning is de jaargemiddelde PM2,5 concentratie zo laag mogelijk.	Idem brons	Idem brons
	• Afvoercapaciteit van de kookafzuiging (in m ³ /uur)	W	In iedere woning is de afvoercapaciteit van de kookafzuiging zo hoog mogelijk.	Idem brons	Idem brons
Groen om de woning	• Oppervlakte van het plangebied (+300m m.b.t. de 300-regel) voldoet aan de 3-30-300 regel (in %)	W en G	≥ 33	≥ 66	100

Belangrijkste wijzigingen

Tekstueel:

- + Voor de leesbaarheid en eenduidigheid is de eerste kolom 'Indicator' vervangen door 'Onderwerp' en 2^e kolom 'Wettelijk' vervangen door 'Indicator/wettelijk'; wanneer een genoemd ambitieniveau een wettelijke grond heeft is deze toegevoegd als aparte regel.
- + Extra kolom 'W en/of G' is toegevoegd. Per indicator is aangegeven of de gestelde ambitie betrekking heeft op woning/gebouwniveau (W) en/of gebiedsniveau (G).
- + Daar waar het ambitieniveau van zilver en goud gelijk is aan het ambitieniveau brons, staat vermeld 'idem brons'.

Inhoudelijk:

- + Met betrekking tot het onderwerp 'Toxiciteit in materialen' zijn percentages bij brons/zilver/goud aangepast naar ≥ 90 / ≥ 95 / 100. Op advies van experts waaronder Urban Sync. Bewust bij goud '100', ja het is moeilijk haalbaar maar moet wel het streven zijn. Bovendien stimuleer je de markt te blijven innoveren om toxiciteit in materialen uit te bannen.

- + Met betrekking tot het onderwerp '**Hitte in de woning**' is de gewogen temperatuuroverschrijdingsuren (GTO) als aparte indicator verwijderd. Daar is door een aantal convenantpartners negatieve feedback op gegeven aangezien het een complexe en kostbare maatregel betreft. Alleen externe expertise bureaus maken dergelijke GTO-berekeningen. Om aan de TOjuli-eis te voldoen, wordt de projectontwikkelaar/bouwer geadviseerd om passieve koeling toe te passen door maatregelen te treffen die zoninstraling beperken. Dit staat beschreven in de Toelichting.
- + Met betrekking tot het onderwerp '**Groen om de woning**' is de 3-30-300 regel gesplitst. Aangezien het oorspronkelijke ambitieniveau bij brons '100% van de woningen voldoen aan 1 van de 3 criteria; 3, 30 of 300' niet nader is gespecificeerd en daardoor multi-interpretabel. Advies van de Wetenschappelijke Raad van Advies van NL Greenlabel is om de 3-30-300 regel te splitsen en het % van de oppervlakte van het plangebied te nemen voor de 3-regel en de 30-regel. En voor de 300-regel het % van de oppervlakte van het plangebied + 300m daarbuiten. Als ambitieniveau bij brons / zilver / goud is het realistisch en ambitieus tegelijk om te gaan voor resp. $\geq 33\%$ / $\geq 66\%$ / 100%. Daarnaast is in de Toelichting bij de 3-regel 'zichtbaar' nader gespecificeerd door de afstand van 35m toe te voegen (binnen deze afstand zijn vogels nog goed zichtbaar en bepaalde structuren van bomen, planten, bladeren).

6 Belangrijkste wijzigingen Bijlage 1: Het toetsingskader – Toelichting

6.1 Thema Energie

- + De beschrijving van het doel is in versie 2.0 aangescherpt conform de Klimaatwet en de wet 'Implementatie Europese klimaatwet'.
- + Onder het kopje 'De Trias Energetica normen' is de 2^e alinea in versie 2.0 aangevuld met de volgende tekst: *'De bovenstaande indicatoren houden rekening met het gebouwgebonden energieverbruik per m² (BENG 1 en BENG 2) en in % (BENG 3). Hierbij wordt vervolgens onderscheid gemaakt tussen grondgebonden en gestapeld. Het aantal bouwlagen bij gestapeld heeft invloed op het behalen van het ambitieniveau bij brons, zilver en goud. Net als bij de BENG-norm zelf is bij het betreffende ambitieniveau geen nader onderscheid gemaakt tussen het aantal bouwlagen. Risico is namelijk dat het betreffende aantal bouwlagen als een doel op zich wordt gebruikt. Het doel is om een zo groot mogelijk aandeel hernieuwbare energie te realiseren door innovatieve oplossingen toe te passen; zoals bijvoorbeeld PV-panelen op gevels en in ramen (naast PV-panelen op daken).'*
- + Onder het kopje 'Aanscherpen van de normen bij BENG 1' is in versie 2.0 het volgende toegevoegd: *'Dat geldt -helaas- nog steeds voor de TOjuli-vrijstelling (wijziging per 1 juli 2024) waarbij het aanbod van 'actieve koeling' een minimale randvoorwaarde is. Beter is om vooral passieve koeling toe te passen om daarmee te kunnen voldoen aan de TOjuli grenswaarde. Dit kan door maatregelen te treffen die de zoninstraling beperken zoals oriëntatie, zonwering, zonwerend glas, beschaduwing en/of kleine ramen (<0,2*schiloppervlak).'*
- + Het kopje 'Doorontwikkeling energie | Leertraject en landelijke ontwikkelingen' en betreffende tekst is aangevuld (nieuw ten opzichte van versie 1.8). De genoemde onderwerpen die in het leertraject worden meegenomen zijn onderwerpen die ook terugkwamen in de feedback en die (nog) niet zijn meegenomen in het geactualiseerde toetsingskader.

6.2 Thema Circulariteit

- + Onder het kopje 'Het Nieuwe Normaal' is de 2^e alinea in versie 2.0 als volgt herschreven: *'Om maximaal te harmoniseren met Het Nieuwe Normaal (HNN) nog duidelijker te maken is ervoor gekozen om de indicatoren zowel in naam, als in niveauwaarde, bij niveau brons gelijk te trekken met die van HNN Gebouw 1.0: Nieuwbouw. De eerste vier indicatoren zijn gelijk aan de zogenaamde 'Standaard'-indicatoren van HNN Gebouw 1.0: Nieuwbouw. Bij deze 'Standaard'-indicatoren is een prestatieniveau vastgesteld waarbij de meet- of bepalingsmethode duidelijk en breed geaccepteerd is en voldoende data uit de praktijk beschikbaar is. Daarnaast is er een vijfde indicator voor circulariteit toegevoegd; namelijk 'Aanvullende indicatoren (HNN)'. Dit zijn relevante indicatoren die nog onvoldoende breed geaccepteerd zijn en waarbij nog niet voldoende data uit*

de praktijk beschikbaar is. Hierbij staat rapporteren, leren en vertrouwd raken met de betreffende indicatoren centraal.'

- + De verschillende onderwerpen behorende bij het thema circulariteit – namelijk Milieuprestatie Gebouw (MPG-score), Herkomst materialen, Materiaalgebonden CO₂-uitstoot, Losmaakbaarheid en Aanvullende indicatoren (HNN) – zijn per onderwerp inclusief bijbehorende indicatoren nader toegelicht (voornamelijk nieuw ten opzichte van versie 1.8).
- + Het kopje '*Doorontwikkeling circulariteit | Leertraject (actuele wijzigingen en materialenpaspoort)*' en betreffende tekst is aangevuld (voornamelijk nieuw ten opzichte van versie 1.8). De genoemde onderwerpen die in het leertraject worden meegenomen zijn onderwerpen die ook terugkwamen in de feedback en die (nog) niet zijn meegenomen in het geactualiseerde toetsingskader.

6.3 Thema Duurzame mobiliteit

- + Voor de beschrijving onder het kopje 'Doel en het STOMP-principe' is het belangrijk te verwijzen naar landelijke wetgeving en visies. De verwijzing naar het Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) van de Metropoolregio Amsterdam is in versie 2.0 dan ook weggehaald.
- + De verschillende onderwerpen behorende bij het thema duurzame mobiliteit – Lopen en fietsen, OV en deelmobiliteit en Automobilititeit – zijn per onderwerp inclusief bijbehorende indicatoren nader toegelicht. De aparte tekstblokken met betrekking tot 'Logistiek', 'Laadpalen' en 'Parkeernorm' (in versie 1.8) zijn hierin verwerkt en aangescherpt.
- + Het kopje '*Doorontwikkeling duurzame mobiliteit | Leertraject en landelijke ontwikkelingen*' (versie 2.0) en betreffende tekst is aangevuld ten opzichte van de tekst onder het kopje '*Doorontwikkeling duurzame mobiliteit*' (versie 1.8). De genoemde onderwerpen die in het leertraject worden meegenomen zijn onderwerpen die ook terugkwamen in de feedback en die (nog) niet zijn meegenomen in het geactualiseerde toetsingskader.

6.4 Thema Klimaatadaptatie

- + De beschrijving van het doel is aangescherpt (ten opzichte van versie 1.8) in lijn met de harmonisatie met de landelijke Maatlat Groene Klimaatadaptieve Gebouwde Omgeving.
- + De verschillende onderwerpen behorende bij het thema klimaatadaptatie – namelijk Wateroverlast, Overstromingsrisico's, Droogte, Hitte, Bodemdaling en Drinkwater – zijn per onderwerp inclusief bijbehorende indicatoren nader toegelicht (voornamelijk nieuw ten opzichte van versie 1.8).
- + Het kopje '*Doorontwikkeling klimaatadaptatie | Leertraject en het belang van (drink)water*' (versie 2.0) en betreffende tekst is aangevuld ten opzichte van de tekst onder het kopje '*Toekomstige versies: verdieping en verbreding op dit onderwerp*' (versie 1.8). De genoemde onderwerpen die in het leertraject worden meegenomen zijn onderwerpen die ook terugkwamen in de feedback en die (nog) niet zijn meegenomen in het geactualiseerde toetsingskader.

6.5 Thema Natuurinclusiviteit en biodiversiteit

- + Het kopje '*Regionale afspraken klimaatadaptatief bouwen*' en bijbehorende tekst is nieuw ten opzichte van versie 1.8.
- + De verschillende onderwerpen behorende bij het thema natuurinclusiviteit en biodiversiteit – namelijk Ecologische oplossingen, Hoogwaardige habitats en Groenblauwe structuren – zijn per onderwerp inclusief bijbehorende indicatoren nader toegelicht (nieuw ten opzichte van versie 1.8).
- + Het kopje '*Doorontwikkeling natuurinclusiviteit en biodiversiteit | Leertraject*' (versie 2.0) en betreffende tekst is aangevuld (nieuw ten opzichte van versie 1.8). De genoemde onderwerpen die in het leertraject worden meegenomen zijn onderwerpen die ook terugkwamen in de feedback en die (nog) niet zijn meegenomen in het geactualiseerde toetsingskader.

6.6 Thema Gezonde leefomgeving

- + De beschrijving onder het kopje 'Doel' en 'Gezonde leefomgeving in andere thema's' is aangevuld en aangescherpt (ten opzichte van versie 1.8).
- + De verschillende onderwerpen behorende bij het thema gezonde leefomgeving – Toxiciteit in materialen, Hitte in de woning, Geluidskwaliteit in de woning, Luchtkwaliteit in de woning en Groen om de woning – zijn per onderwerp inclusief bijbehorende indicatoren nader toegelicht (voornamelijk nieuw ten opzichte van versie 1.8).
- + Het kopje '*Doorontwikkeling gezonde leefomgeving | Leertraject*' (versie 2.0) en betreffende tekst is aangevuld (nieuw ten opzichte van versie 1.8). De genoemde onderwerpen die in het leertraject worden meegenomen zijn onderwerpen die ook terugkwamen in de feedback en die (nog) niet zijn meegenomen in het geactualiseerde toetsingskader.

7 Wijzigingen bibliografie

- + De bibliografie is aangevuld en aangescherpt in lijn met de wijzigingen in het convenant 2.0.